

PAPER DETAILS

TITLE: Narsisistik Özellikler ile Empati, Çocukluk Çağı Travmaları ve Utancın İlişkisi

AUTHORS: Bengisu Nehir AYDIN

PAGES: 1615-1627

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2061950>

Narsisistik Özellikler ile Empati, Çocukluk Çağı Travmaları ve Utancın İlişkisi¹

Bengisu Nehir AYDIN²

Öz

Araştırmanın amacı, narsisistik özellikler ile empati, çocukluk çağı travmaları ve utanç arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmanın örneklemini İstanbul'da bulunan devlet ve vakıf üniversitelerinin lisans bölümlerinde 2020-2021 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 385 öğrenci oluşturmaktadır. Büyüklenmeci ve kırılgan narsisistik özellikler birbirinden farklı görünümlere sahiptir, bu özelliklerin empati, çocukluk çağı travmaları ve utanç ile ilişkisinin ortaya konmasının, psikoterapide bu özellikleri ele alma biçimi ve yaklaşımlara yön göstermesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre; kırılgan narsisizm ile çocukluk çağı travmaları toplam puanı arasında pozitif yönde anlamlı; bilişsel empati arasında pozitif yönde anlamlı; duygusal empati arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı; utanç ile düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır. Duygusal, istismar, duygusal ihmal ve utanç değişkenlerinden oluşan, kırılgan narsisizmi yordayıcı çoklu doğrusal regresyon modeli anlamlıdır. Büyüklenmeci narsisizm ile çocukluk çağı travmaları toplam puanı arasında çok düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı; bilişsel empati arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı; duygusal empati arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı; utanç arasında çok düşük düzeyde negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Narsisizm, Empati, Çocukluk çağı travmaları, Utanç

The Relations Between Narcissistic Characteristics and Empathy, Childhood Traumas, Shame

Abstract

The aim of the study is to examine the relationship between narcissistic traits and empathy, childhood traumas, and shame. The sample of the study consisted of 385 students studying in the undergraduate departments of state and foundation universities in Istanbul in the 2020-2021 academic year. Grandiose and fragile narcissistic traits have different appearances, and it is thought that revealing the relationship between these traits and empathy, childhood traumas and shame is important in terms of guiding the way and approaches to address these traits in psychotherapy. According to the results of the study; there is a significant positive correlation between fragile narcissism and childhood traumas total score; a significant positive correlation between cognitive empathy; a low-level positive correlation between emotional empathy; and a low-level positive correlation with shame. The multiple linear regression model predicting fragile narcissism, which consists of emotional, abuse, emotional neglect, and shame variables are significant. There is a very low positive significant relationship between grandiose narcissism and total score of childhood traumas; a low positive significant relationship between cognitive empathy; a low positive significant relationship between emotional empathy; and a very low negative significant relationship between shames.

Key Words: Narcissism, Empathy, Childhood traumas, Shame

Atıf İçin / Please Cite As:

Aydın, B. N. (2022). Narsisistik özellikler ile empati, çocukluk çağı travmaları ve utancın ilişkisi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(4), 1615-1627.

Geliş Tarihi / Received Date: 03.11.2021

Kabul Tarihi / Accepted Date: 24.06.2022

¹ "Narsisistik Özellikler ile Empati, Çocukluk Çağı Travmaları ve Utancın İlişkisi" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Dr. - Haliç Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, bengisuaydin@halic.edu.tr

 ORCID: 0000-0003-2920-3920

Giriş

Narsisistik özellikler, içerisinde birçok farklı kişilik özelliğini barındıran geniş bir şemsiye şeklinde düşünülebilir. Bu kavram, DSM-V'te (APA, 2013) Narsisistik Kişilik Bozukluğu adıyla, üstünlük fantezisi, empati yoksunluğu, diğerlerini sömürme, kendine odaklı olma, büyüklenmecilik, onay ve takdir arayışı, teşhircilik, ilişkilerde şüpheli olma özellikleri ile tanımlanmaktadır. Bu özelliklerin daha çok büyüklenmeci narsisizme işaret ettiği görülmektedir. Birçok araştırmacı bu tanının büyüklenmeci narsisizm dışında, kırılgan narsisizm adıyla başka bir görünümünün de olduğunu ifade etmektedir (Levine ve Faust, 2013, s. 210).

Kırılgan narsisizm kırılganlık, düşük özgüven, negatif duygulanım, diğerlerine bağımlılık, çalışma için isteksizlik gibi özellikler ile karakterizedir. Bunların yanında duyguları yoğun yaşama ve duygusal kırılganlık, tehdit olarak algılanan diğerlerinden kendini korumak için tetikte olma, haklılık hissi, hayal kırıklığı ve utanç yaşamamak için sosyal içe çekilme, mesafeli ve soğuk görünüm de kırılgan narsisizmin diğer özellikleri olarak belirtilmektedir. Büyüklenmeci narsisizm ile farklılıklarının empati varlığı, boyun eğme, idealleştirmeye yatkın olma, haset gibi özellikler olduğu aktarılmaktadır (Dickinson ve Pincus, 2003, s. 200).

Farklı özellikler bu iki narsisizm tipinde daha çok ön plana çıksa da uygulamada bakıldığında her ikisinde de büyüklenmecilik ve haklılık ortak özelliklerine rastlanmaktadır. Farklı görünüşlerine rağmen bir madalyonun iki yüzü şeklinde düşünülebileceği belirtilmektedir (Akça, 2017, s. 10). Her büyüklenmeci narsisistik bireyin içinde utangaç ve kırılgan bir tarafın, her kırılgan ve kendini eleştiren narsisistik bireyin içinde haklılık, büyüklenmecilik hislerinin olduğu ileri sürülmektedir (McWilliams, 2013 Akt: Akça, 2017, s. 12).

Symington (2012), narsisizmin asla çıplak bir şekilde açığa vurulmadığını, bu yüzden bencillik ve benmerkezcilik arasında da önemli bir fark olduğunu ifade etmektedir. İnsanlar sıklıkla ve açık bir şekilde, utanç hissetmeden bencil olabilirler ancak benmerkezcilik gizlidir. Narsisizm her zaman gizlendiği yerden çıkartılmak zorundadır. Paradoksal bir şekilde, ortaya çıkartıldığı zaman, davranışsal olarak yapısı değişir. Bireyler kendilerinde narsisistik bileşenleri yakalamaya başladıkları zaman bu bileşenler çoktan tutunma noktasını kaybederler. Örneğin, kişi aşırı kıskançlığının farkına varmaya başladığında, bu özellik bir ilişki, temas kurar ve böylece kıskanç olan tarafının katı hali çözülmeye başlar.

Otto Kernberg, sınır kişilik özelliklerini içerisinde barındıran ancak sınır durumlarda görülen, kendilik nesne tasarımlarının ya tamamen iyi ya da tamamen kötü olarak tanımlanmasının aksine, kendilik tasarımlarının geliştiği fakat bu gelişimin patolojik olduğu, narsisistik kişilik organizasyonuna sahip bir hasta grubundan söz etmektedir. Kernberg'e göre narsisizm, çocuğun erken nesne ilişkileri yaşantılarında uğradığı ciddi hayal kırıklıklarına karşı geliştirdiği bir savunmadır. Bu kişilerde benliğin sınırları belli ve sabittir ancak, idealleştirilmiş kendilik, idealleştirilmiş nesne ve gerçek kendilik imgeleri, dış gerçekliğin kabul edilmeyen kısmına karşı savunma olarak iç içe geçmiştir. Kendiliğin kabul edilmeyen kısımları dışarı yansıtılır. Kernberg, bu kişilerin dış nesnelere olan normal bağımlılığı reddetmek için, fantezilerinde kendilerini idealleştirilmiş kendilikleriyle özdeşleştirdiklerini belirtir. Bu, bir taraftan da süperegonun gerektiği gibi bütünleşmesini de engeller. Bu üç imgenin iç içe geçmesi dış nesnelerin değersizleştirilmesine ve yıkımına yol açar. Bu durum gelişimsel bir evre değil, Kernberg'e göre patolojik bir durumdur (Kernberg, 1975, s. 134).

Bilişsel kuramın bir parçası olan şema yaklaşımına göre narsisistik özellikleri yoğun olan kişilerde genellikle yalnız çocuk, büyüklenmeci kendilik ve kopuk korungan modlar görülür. Sık görülen şemalar ise duygusal yoksunluk, kusurluluk, haklılık, güvensizlik, sosyal izolasyon, başarısızlık şeklinde sıralanabilir (Young, Klosko, Wiershaar, 2009, s. 157).

Yalnız çocuk modunda olan birey, erken çocukluk döneminde birçok duygusal ihtiyacı genellikle giderilmemiş olduğundan, boş ve yalnız hisseder, sevgiyi hak etmediğini düşünür. Bireyin inancına göre, gerçek kapasitesinin ötesinde bir yolunu bulup başarılı olmuştur, herkesi kandırmıştır ya da şanslıdır. Çocukken alınan koşullu onaylamalarla ilişkili olarak, eğer özel olmazsa kimsenin onu sevmeyeceğine, zaman geçirmek istemeyeceğine inanır. Bunun sonucunda da yalnız kalacaktır. Yalnız çocuk modu bu bireylerde genellikle işten kovulma, eşin terk etmesi gibi bazı kaynakların kaybı ile tetiklenir. Yalnız çocuk modunda olmak bu bireyler için yoğun bir acı kaynağıdır, bu sebeple kısa sürede başka bir moda geçmeye

çalışırlar. Birey bu modda olduğunu sonradan açık bir şekilde anımsayamayabilir, tekrar incinebilirlik hissini yaşamamak için neredeyse hiçbir şey yapmaz hale gelebilir (Young vd., 2009, s. 160).

Isodore From'a göre, Geştalt terapiye göre narsisizm, kendine döndürme şeklindeki bir temas kesintisi ile bağlantılıdır. Çevre ile etkileşime yönelen organizma, ıstırap hissiyle bloke olur, çevreyle temasa geçmek yerine aktive olan enerji kişinin kendisine döner. Bu kesinti hali, beraberinde başarısızlık ve öfke hislerini kışkırtır. Deneyimin tatmin edici bir şekilde tamamlanması için gereken son hareket eksik kalır. Bu tür bir narsisistik acı çocuğu terk eden ve çok erken ayrılan iç içe geçmiş bir ebeveyn deneyiminden gelir. Bunun dışında, başka türlerde narsisistik deneyimler de vardır. Bunlardan biri, hiçbir zaman iç içe geçmeyen bir ebeveyn sahip olanlar, diğeri de çok iç içe geçen ve çok geç bir aşamada ayrılan bir ebeveyn sahip olanlardır (From ve Miller, 1992, s. 68; Salonia, 2013, s. 187).

Sağlıklı olmayan etkileşimler içerisinde, ebeveynin çocuksu deneyimleri ve davranışları olacaktır, çocuktan ise yetişkin davranışlarında bulunması beklenecektir. Kendi geçmişinde açık kalan geştaltları kapatma ihtiyacının farkında olmadığı için, ebeveyn çocuğun davranışı kendi beklentilerine yanıt verdiği noktada çocuğu onaylar, çocuğun davranışı ebeveynin ihtiyacını karşılamadığı noktada ise çöküntü yaşar. Bu şekilde davranıldığında çocuk kendi gerçek ihtiyaçlarını algılayamaz hale gelir. Çocuk sadece ebeveyni memnun ettiğinde, gözlerinde bir parlama görür, bunu sürekli kılmak için de çocuk kendini feda etmeyi ve ebeveyni memnun etmeyi öğrenecektir. Ebeveynin gözünde arzulanan bir imge olmak için kendini inkar etmek zorunda kalacaktır (Salonia, 2013, s.189).

Narsisizm ile ilgili yapılan araştırmalarda, çocukluk çağı olumsuz yaşantıları, empati ve utanç ile narsisistik özelliklerin ilişkili olduğu ifade edilmektedir. Utancın narsisizm ile ilişkisine bakıldığında kırılgan narsisizmin temel bir duygusu olan utancın büyüklenmeci narsisizm ile ilişkisinde utancın inkarı ile bağlantılı olduğu ifade edilmektedir, ayrıca bireyler büyüklenmeci fantezileri olduğu için de utanç hissedebilmektedir (Cain ve ark., 2008). Utanç, kişi hak etmediğini hissettiğı bir geri bildirim aldığında yaşanabilmekte, diğerk taraftan kişi olumlu geri bildirim aldığında bu durum kendi algısı ile uyumlu değilse yine utanç ile ilişkili olabileceğı belirtilmektedir (Freis, Brown, Carroll, Arkin, 2015, s. 890).

Schie, Jarman, Reis, Grenyer (2021, s. 5) utancın büyüklenmeci narsisizm ile düşük düzeyde, kırılgan narsisizm ile orta düzeyde ve pozitif yönde ilişkili olduğunu aktarmaktadır. Ancak utanç ile büyüklenmeci narsisizm arasında yordayıcı bir ilişki bulunmamaktadır. Aynı araştırmada utanç güvenli bağlanma ile düşük düzeyde negatif; kaçınan, saplantılı ve korkulu/kaçınan bağlanma ile düşük düzeyde pozitif yönde ilişkili olduğu belirtilmektedir. Bunlara ek olarak, utanç kırılgan narsisizm ile daha olumsuz benlik modelleri (korkulu bağlanma, saplantılı bağlanma, daha az güvenli bağlanma) arasındaki ilişkide aracılık etmektedir. Narsisizm ile alakalı olduğu belirtilen başka bir kavram da aşırı gururdur. Narsisistik Kişilik Envanteri (NKE) kullanılarak yapılan çalışmalarda hem büyüklenmeci hem de kırılgan narsisizmin aşırı gurur ile yüksek düzeyde pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Diğerklerinin kendi düşünceleriyle aynı fikirde olmasına aşırı önem verme eğilimi de buna eklenebilir (Raskin ve Terry, 1988, s. 890; McGregor, Nail, Marigold, Kang, 2001, s. 978).

NKE puanları yüksek olan büyüklenmeci narsisistlerin açık bir şekilde utanç eğilimlerinin düşük olduğu, ancak kırılgan narsisizm puanları yüksek olan bireylerin utanç eğilimlerinin yüksek olduğu aktarılmaktadır (Gramzow ve Tangney, 1992, s. 370; Pincus vd., 2009, s. 365). Kronik bir şekilde kibirli gurur görülen narsisistik bireylerin utancı bastırmak için saldırganlık ve kavga, hırsızlık, psikoaktif madde kullanımı gibi olumsuz davranışlarda bulundukları belirtilmektedir. Öfke, saldırganlık, düşmanlık büyüklenmeci narsisizmde benliğe yönelik bir tehdit durumunda bir tepki olarak ortaya çıkmaktadır (Tracy, Cheng, Martens, Robins, 2011, s. 337; Webster ve Kirkpatrick, 2006, s. 22). Bu duygusal ve davranışsal örüntüyü açıklamak için örtük utanç devreye girmektedir. Bir aşağılama durumunda kendini suçlamak ve utancı bilinç düzeyinde yaşamak yerine, narsisist bireyler suçu dışarı atar ve öfkeli, saldırgan hale gelir. Utanç eğilimi, kronik utançla baş etme stratejisi olarak uygulanabilen dışsal atıflar yapma eğilimi ile pozitif yönde ilişkilidir (Tracy ve Robins, 2006, s. 506).

Heiserman ve Cook (1998, s. 74) da erken çocukluk döneminde utanç yaşantısı olduğunu belirten büyüklenmeci narsisistlerin yüksek düzeyde düşmanlık hisleri bildirdiklerini aktarmaktadır. Narsisistik kişilerde utancın baskın duygulardan biri olduğu belirtilmektedir. Kendilik nesnesi tarafından empatik ve gerçekçi tepkiler üzerinden modifiye edilmeyen büyüklenmeci fantezilerle kişi engellenir ve gerçekçi olmayan heveslerini başarma konusunda tekrarlayan şekilde başarısızlıklarla yüz yüze gelir. Boş ve değersiz hisseder çünkü dünyası sürdürülebilir nesne ve ideallerden yoksundur. Bu boşluk ve tekrarlayan başarısızlık

üzerine gelen utanç depresyonla birlikte gider ancak genellikle psikoterapide gündeme gelen kısım sadece depresyondur (Morrison, 1983, s. 300).

Empati ile narsisizm arasındaki ilişkiye bakıldığında Yılmaz (2020, s. 55) orta düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı ilişki belirtmektedir. Bir meta-analiz çalışmasında ise büyüklenmeci narsisizm ile öz bildirim yoluyla ölçülen duygusal ve bilişsel empati arasında negatif yönlü bir ilişki belirtilmekle birlikte, empati davranışsal olarak ölçüldüğünde büyüklenmeci narsisizmin duygusal empatiyle negatif yönde ve anlamlı ilişkili olduğu, bilişsel empatiyle ilişkili olmadığı aktarılmaktadır. Kırılgan narsisizmin ise öz bildirim yoluyla ölçülen bilişsel ve duygusal empatiyle negatif yönde anlamlı ilişkili olduğu, davranışsal olarak ölçülen bilişsel empati ve kırılgan narsisizm arasında anlamlı ilişki olmadığı belirtilmektedir (Urbonaviciute ve Hepper, 2020, s. 130).

Öz bildirim ve davranışsal ölçüm narsisizm ve empati eksikliği ilişkisine dair sonuçlarda farklılık oluşturmaktadır. Ritter vd. (2011, s. 244) hem öz bildirim hem de davranışsal ölçüm yoluyla empatiyi değerlendirmiştir. Davranışsal ölçümler kullanıldığında duygusal empatide bozulma görülürken bilişsel empatide görülmemiştir. Öz bildirim kullanıldığında ise, bilişsel empatide bozulma görülürken duygusal empatide görülmemiştir.

Miller (2020, s. 43) tarafından duygusal duyarlılık olarak tanımlanan bir durum, büyüklenmeci narsisizmin aksine kırılgan narsisizmde görülmektedir ve bu bireylerin diğer insanların deneyimlerini anlamaları muhtemeldir. Diğerleri için kendi ihtiyaçlarını askıya alma becerisi canlılık hissetmelerini, ihtiyaç duyulduklarını, istendiklerini hissetmelerini ve aradıkları hayranlığı sağlar. Bununla birlikte, benlik duyguları diğerlerinin tepkilerine bağlıdır ve başkalarının neye ihtiyacı olduğuna göre değişebilir, özverili davranışları için küçümsenmiş, hayal kırıklığına uğramış ve beğenilmemiş hissedebilirler. İlişki kurma ihtiyaçları ve kendi çıkarlarını reddetme durumu üzüntü, boşluk, depresyon, kaygı duygu ve deneyimleri yaratır. Kendilerini kurtarıcı, bir şeye ihtiyaç duymayan yardımcı olarak korumak için diğerlerinden gizlenmeleri gerekir. Kırılgan narsisist kişi, hayranlık görmek, kabul edilmek ve değer görmek için empatik olması gerektiğini hisseder.

Narsisistik özellikler ile çocukluk çağı travmaları ilişkisi ile ilgili araştırmalar bulunmaktadır. Ebeveynlerin çocuğu görmezden geldiği, çocuğun iletişimine olumsuz tepki verildiği, çocuğun sakinleştirilmediği bir ortamın, yani duygusal ihmal ve istismarın hem kırılgan hem de büyüklenmeci narsisizmi yordadığı belirtilmektedir (Huxley ve Bizumic, 2017, s. 139). Sivanathan, Bizumic, Rieger, Huxley (2019, s. 1075) de benzer bir sonuç elde etmişlerdir; annenin de babanın da çocuğu görmezden geldiği bir ortam kırılgan narsisizmi yordamaktadır.

Nguyen ve Shaw (2020, s. 154) tarafından yapılan araştırmaya göre çocukluk çağı travmaları ve kırılgan narsisizm arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Ayrıca çocukluk çağı travmalarının kırılgan narsisizm üzerinde yordayıcı etkisi bulunmakta ve varyansın %5'ini açıklamaktadır. Bertele, Talmon, Gross (2020, s. 17) çocukluk çağı travmalarının hem kırılgan hem büyüklenmeci narsisizm ile pozitif yönde ve anlamlı ilişkili olduğunu aktarmaktadır. Ayrıca dissosiyasyonun çocukluk çağı ile kırılgan ve büyüklenmeci narsisizm ile ilişkisinde aracı rolü olduğu belirtilmektedir.

Keen ve Epps (2016, s. 280) çocukluk çağı istismarına maruz kalan ve maruz kalmayan grupları karşılaştırdıkları çalışmalarında, çocukluk çağı travmalarına maruz kalan grupta hem kırılgan hem de büyüklenmeci narsisizm puanları anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Kına (2021, s. 83) tarafından yapılan çalışmaya göre çocukluk çağı fiziksel, duygusal, cinsel istismar, duygusal, fiziksel ihmal ile kırılgan narsisizm arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır. Ayrıca çocukluk çağı travmaları kırılgan narsisizmi yordamakta ve toplam varyansın %15'ini açıklamaktadır.

Literatüre bakıldığında narsisistik özelliklerin cinsiyete göre farklılaştığı çeşitli çalışmalarda aktarılmaktadır. Richman ve Flaherty (1990, s. 783) Narsisistik Özellikler Ölçeği kullanılarak yapılan çalışmada istismarcı, kendine hak gören, empati yokluğu içeren davranışlara bağlantılı olan maddelerde erkeklerin daha yüksek puanlar aldıklarını belirtmişlerdir. Tschanz, Morf, Turner (1998, s. 868) NKE kullanılan çalışmalarında liderlik/otorite, istismarcılık/hak görme, üstünlük/kibir, kendine hayranlık faktörlerinin kadınlarda, erkeklere göre diğer narsisizm faktörleri ile daha düşük düzeyde ilişkili olduğunu aktarmıştır. Chukwuorji, Uzuegbu, Agbo, Ifegwazi, Ebulum (2020, s. 1811) narsisizmin erkeklerde daha fazla görüldüğünü saptamışlardır.

Simmons, Lehmann, Cobb, Fowler (2005, s. 77) yakın partnere şiddet nedeniyle tutuklananlar arasında kadınlarda erkeklerden daha yüksek düzeyde narsistik kişilik stillerine rastlandığını belirtmiştir. Engyel, Urbán, Bandi, Nagy (2020, s. 14) tarafından ise genel narsizm açısından erkeklerde daha yüksek puanlar görülürken, büyüklenmecilik ve hak görme/istismarcılığın kadınlarda daha fazla görüldüğü aktarılmıştır. Başka bir çalışmada ise hem istismarcılık/hak görme hem de kırılan narsizm açısından cinsiyete göre anlamlı fark saptanmamıştır (Ryan, Weikel, Sprechini 2008, s. 811).

Kırılan narsizm açısından faktörlerin cinsiyete göre değerlendirildiği bir çalışmada, erkeklerde ben merkezliliğin, kadınlarda reddedilmeye karşı hassasiyetin daha ön planda olduğu belirtilmiştir (Stone ve Bartholomay, 2020, s. 9). Yayla (2020, s. 73) kırılan narsizmin kadınlarda, büyüklenmeci narsizmin erkeklerde daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yapılan literatür çalışmasında narsistik özelliklerin empati, utanç ve çocukluk çağı travmaları ile ayrı ayrı ilişkisinin olduğu görülmektedir. Ancak belirtilen değişkenlerin bir arada incelendiği çalışmalara rastlanmamıştır. Literatürde verilen bilgiler ışığında bu çalışmada narsistik özelliklerin empati, çocukluk çağı travmaları ve utanç ile ilişkisinin ortaya konması amaçlanmaktadır. Büyüklenmeci ve kırılan narsistik özellikler birbirinden farklı görünümlere sahiptir, bu özelliklerin empati, çocukluk çağı travmaları ve utanç ile ilişkisinin ortaya konmasının, psikoterapide bu özellikleri ele alma biçimi ve yaklaşımlara yön göstermesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Belirlenen hipotezler şu şekildedir:

H1: Narsistik özellikler ile empati arasında negatif yönde anlamlı ilişki vardır.

H2: Narsistik özellikler ile çocukluk çağı travmaları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki vardır.

H3: Narsistik özellikler ile utanç arasında pozitif yönde anlamlı ilişki vardır.

H4: Narsistik özellikler cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

Yöntem

Evren - Örneklem

Araştırmanın evrenini 2020-2021 eğitim öğretim yılında İstanbul'da devlet ve vakıf üniversitelerinin 4 yıllık lisans programlarında öğrenimlerini sürdüren öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemi ise 2.024.819 kişilik evren içerisinde %95 güven aralığı ve %5 hata payına göre hesaplanan 385 öğrenci oluşturmaktadır. Basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örnekleme ulaşmak için pandemi dönemi sosyal izolasyon kuralları da göz önünde bulundurularak "Google Anketler" üzerinden oluşturulan elektronik anket formu kullanılmıştır.

Demografik verilere bakıldığında, araştırmaya katılanların 181'i kadın (%47), 204'ü erkektir (%53). Katılımcıların 87'si (%22,6) üniversite eğitiminin 1. yılında, 82'si (%21,3) 2. yılında, 84'ü (%21,8) 3. yılında, 82'si (%21,3) 4. yılındadır ve 50'si (%13) 5. yılındadır ya da daha uzun süredir üniversite eğitimine devam etmektedir. Katılımcıların yaşamlarının çoğunun geçtiği yerlere bakıldığında 191'i (%49,6) büyükşehirde, 88'i (%22,9) ilde, 75'i (%19,5) ilçede, 31'i (%8,1) köy/kasaba yerleşim yerlerinde yaşamıştır. Katılımcıların 26'sının (%6,8) kardeşi yoktur, 127'sinin (%33) 1, 92'sinin (%23,9) 2, 71'inin (%18,4) 3, 34'ünün (%8,8) 4, 35'inin (%9,1) 5 ve üzeri sayıda kardeşi vardır. Katılımcıların yaş ortalaması 21,84±3,2, yaş ranjı 18-39 olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Sosyodemografik bilgi formu: Araştırmacı tarafından oluşturulan sosyodemografik bilgi formunda katılımcıların yaş, cinsiyet, en uzun süre yaşanan yer, ekonomik düzey, anne-baba eğitim durumu, anne-baba ebeveyn tutumu, psikolojik destek, psikiyatrik destek durumları hakkında sorulara yer verilmiştir.

Beş faktör narsizm ölçeği-kısa form: Glover, Miller, Lynam, Crego, Widiger (2012, s. 509) tarafından 5 faktör kişilik modeline dayanarak narsizmin temel bileşenlerini belirleyebilmek amacıyla geliştirilmiş bir öz bildirim envanteridir. 1 (Kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (Kesinlikle katılıyorum) arasında derecelenen likert tipi olan ölçek narsizmin 15 özelliğini 148 madde ile incelemeyi amaçlamaktadır. Kısa formu 60 maddeden oluşmaktadır. Aynı zamanda bu envanterin narsizmin büyüklenmeci ve kırılan olarak açıklanan her iki boyutunu da kapsadığı belirtilmektedir. Kırılan narsizm; güvensizlik, hayranlık ihtiyacı, tepkisel öfke ve utanç alt boyutlarını kapsarken; büyüklenmeci narsizm ise onay arayıcılık, kibir, liderlik/otorite, hak iddia etme, teşhircilik, sömürücülük, büyüklenme hayalleri, umursamazlık, empati

eksikliği, manipülatiflik ve maceraperestlik alt boyutlarından oluşmaktadır. Ölçeğin Türk kültüründeki psikometrik özellikleri Ekşi (2016, s. 1088) tarafından incelenmiştir. Madde-alt ölçek korelasyon katsayılarının .22 ile .73 arasında değiştiği ifade edilmiştir. Bu çalışmada tüm ölçeğin Cronbach alpha güvenirlik katsayısının .88 olduğu belirlenmiştir.

Temel empati ölçeği: Jolliffe ve Farrington tarafından 2006 yılında geliştirilmiş olan, bireylerin empati düzeylerini ortaya koymak için kullanılan bir ölçektir. Türkçeye uyarlaması, geçerlik ve güvenirlik çalışması da Topçu, Erdur-Baker, Çapa-Aydın (2010, s. 177) tarafından yapılmıştır. 9 maddesi empatinin bilişsel boyutunu ölçen, 11 maddesi empatinin duygusal boyutunu ölçen niteliğe sahiptir. 5'li Likert tipine sahip 20 maddelik bir ölçektir. Bilişsel empati alt boyutuna ilişkin maddelerin; 3, 6, 9, 10, 12, 14, 16, 19 ve 20. maddeler; duygusal empati alt boyutuna ilişkin maddelerin ise: 1, 2, 4, 5, 7, 8, 11, 13, 15, 17, 18. maddeler olduğu belirtilmiştir. Bilişsel empati alt boyutu için ölçekten alınabilecek en düşük puan 9 iken en yüksek puan 45'tir. Duygusal empati alt boyutu için ise ölçekten alınabilecek en düşük puan 11, en yüksek puan 55'tir. Ölçekten alınan düşük puanlar her bir alt boyut için empati düzeyinin düşük olduğunu gösterirken alınan yüksek puanlar empati düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir (Akt: Topçu, Erdur-Baker ve Çapa-Aydın, 2010). Topçu, Erdur-Baker ve Çapa-Aydın (2010)'ın çalışmasında duygusal empati boyutunun iç tutarlık katsayısı .76 iken bilişsel empati boyutunun iç tutarlık katsayısı .80 olarak ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada tüm ölçeğin Cronbach alpha güvenirlik katsayısının .55 olduğu belirlenmiştir.

Çocukluk çağı travmaları ölçeği: İngilizce özgün biçimi "Childhood Trauma Questionnaire" ismiyle 1995 yılında David P. Bernstein tarafından geliştirilmiştir. 2012 yılında Şar, Öztürk ve İkikardeş (2012, s. 1054) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Uygulamada herhangi bir yaş sınırı bulunmamakta ve 28 maddeden oluşmaktadır. Ölçek çocukluk çağı istismarıyla ilişkili olarak cinsel, fiziksel, duygusal istismar ve duygusal ve fiziksel ihmal olmak üzere beş alt boyutu kapsamakta ve tüm maddeler 5'li Likert tipinde değerlendirilmektedir. Bu ölçek ile çocukluk çağı cinsel, fiziksel, duygusal istismarı ve duygusal, fiziksel ihmal içeren beş alt puan ile toplam puan elde edilmektedir. Ölçekten alınabilecek en az toplam puan 28, en çok toplam puan 140'tır; alt ölçeklerde ise her bir alt ölçekten alınabilecek en az puan 5, en çok puan 25'tir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık değeri Türkçe uyarlama ve geçerlilik ve güvenirlik çalışmasında tüm katılımcılardan oluşan grup için (N=123) 0.93 olarak bulunurken, Guttman yarım test katsayısı ise 0.97 olmuştur. Bu çalışmada tüm ölçeğin Cronbach alpha güvenirlik katsayısının .66 olduğu belirlenmiştir.

Suçluluk-utanç ölçeği: Şahin ve Şahin tarafından 1992 yılında geliştirilen 24 maddelik, 5'li Likert tipi kendini değerlendirme türü bir ölçektir. Suçluluk ve utanç duyguları için ayrı ayrı puanlanmaktadır. Yüksek puanlar, suçluluk-utanç duygularının yoğunluğuna işaret eder. Yapılan güvenirlik çalışmasında ölçeğin iç tutarlık Cronbach Alfa değeri "suçluluk" alt boyutu için 0.81, "utanç" alt boyutu için 0.80 olarak bulunmuştur (Savaşır ve Şahin, 1997). Bu çalışmada utanç alt ölçeğinin Cronbach alpha güvenirlik katsayısının .82 olduğu belirlenmiştir.

Suçluluk-Utanç (SUTÖ) ölçeğindeki alt ölçeklerindeki sorular şunlardır:

Suçluluk alt ölçeği: 3, 6, 7, 11, 12, 14, 16, 17, 21, 22, 23, 24. sorular;

Utanç alt ölçeği: 1, 2, 4, 5, 8, 9, 10, 13, 15, 18, 19, 20. sorulardan oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Veri toplama aşamasından önce Okan Üniversitesi Etik Kurulu Onayı 23.12.2020 tarihli 23 numaralı karar sonucunda alınmış, Ocak-Nisan 2021 arasında ölçekler çeşitli sosyal medya grupları aracılığıyla online olarak üniversite öğrencisi katılımcılara uygulanmıştır. Katılımcılar ilk sayfada bilgilendirilmiş onamları alındıktan sonra diğer formların bulunduğu sayfalara yönlendirilerek ölçekleri doldurmuşlardır. Çalışmada kullanılan ölçekleri geliştiren ya da Türkçe'ye uyarlama çalışmasını yapan araştırmacılara bilgi verilmiş, izin alınmıştır.

Verilerin istatistiksel analizi SPSS 23 programı ile yapılmıştır. Öncelikle verilerin normal dağılıp dağılmadığını gösteren basıklık-çarpıklık analizi yapılmış, çarpıklık +2 ve -2, basıklık +7 ve -7 arasında olan ölçek ve alt ölçeklerin normal dağıldığı belirlenmiştir (Kim, 2013, s. 52). Normal dağılım gösteren verilerin değerlendirilmesinde, karşılaştırma analizlerinde t testi ve ANOVA, korelasyon analizlerinde Spearman; normal dağılım göstermeyen verilerin değerlendirilmesinde, korelasyon analizinde Pearson testi kullanılmıştır. Yordayıcı ilişki değerlendirmesi için Çoklu Doğrusal Regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1’de belirtilen t testi karşılaştırma analizlerine göre, kırılgan narsisizm puanları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > .05$). Büyüklenmeci narsisizm ve toplam narsisizm puanlarının erkeklerde kadınlara göre anlamlı düzeyde daha fazla olduğu görölmektedir (sırasıyla; $t_{(385)} = -5,403$, $p < .001$; $t_{(385)} = -3,86$, $p < .001$).

Tablo 1. Beş Faktörlü Narsisizm Ölçeği Altı Ölçek ve Toplam Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Ölçekler	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	ss	t	p
Kırılgan	Kadın	181	50.93	10.86	1.36	.172
	Erkek	204	49.56	8.55		
Büyüklenmeci	Kadın	181	120.78	20.99	-5.403	.000**
	Erkek	204	132.12	20.14		
Toplam	Kadın	181	171.72	26.65	-3.86	.000***
	Erkek	204	181.68	23.88		

* $p < .05$, ** $p < .001$

Korelasyon Analizi Sonuçları

Tablo 2’de değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları sunulmuştur. Yapılan Pearson korelasyon analizlerine göre kırılgan narsisizm ile duygusal istismar arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı [$r = .27$, $p < .001$]; duygusal ihmal arasında çok düşük düzeyde negatif yönde anlamlı [$r = -.115$, $p < .05$]; bilişsel empati arasında çok düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı [$r = .153$, $p < .05$]; duygusal empati arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı [$r = .366$, $p < .001$]; utanç ile düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı [$r = .29$, $p < .001$] ilişki bulunmaktadır.

Büyüklenmeci narsisizm ile fiziksel ihmal arasında çok düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı [$r = .146$, $p < .05$]; bilişsel empati arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı [$r = .284$, $p < .001$]; duygusal empati arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı [$r = .261$, $p < .001$]; utanç arasında çok düşük düzeyde negatif yönde anlamlı [$r = .144$, $p < .05$] ilişki bulunmaktadır.

Tablo 2. Pearson Korelasyon Katsayıları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.BFNÖ-Kırılgan	1									
2.BFNÖ-Büyüklenmeci	.27**	1								
3.BFNÖ-Toplam	.602**	.931**	1							
4.ÇÇT-duygusal istismar	.274**	.049	.144*	1						
5.ÇÇT-fiziksel ihmal	.089	.146*	.155*	.492**	1					
6.ÇÇT-duygusal ihmal	-.115*	-.065	-.098	-.592**	-.349**	1				
7.ÇÇT-toplam	.201**	.14*	-.192**	.725**	.653**	-.346**	1			
8.TEÖ-bilişsel	.153*	.284**	-.014	-.096		-.052	1			
9.TEÖ-duygusal	.366**	.261**	.293**	.108*	.109*	-.140*	.167*	.225**	1	
10.SUÖ-utanç	.29**	-.144*	.355**	-.023	-.18**	-.106*	-.094	.136*	.020	1

* $p < .05$, ** $p < .001$. BFNÖ: Beş Faktörlü Narsisizm Ölçeği, ÇÇT: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, TEÖ: Temel Empati Ölçeği, SUÖ: Suçluluk-Utanç Ölçeği

Tablo 3’te gösterilen Spearman korelasyon tablosuna göre, kırılgan narsisizm ile cinsel istismar arasında çok düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı [$r = .162$, $p < .05$] ilişki bulunmaktadır. Büyüklenmeci narsisizm ile fiziksel istismar arasında çok düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı [$r = .15$, $p < .05$] ilişki bulunmaktadır [$r = .15$, $p < .05$]. Narsisizm toplam puanı ile fiziksel istismar arasında çok düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı [$r = .163$, $p < .05$]; cinsel istismar arasında çok düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı [$r = .138$, $p < .05$] ilişki bulunmaktadır.

Tablo 3. Spearman Korelasyon Katsayıları

	Kırılğan narsisizm	Büyüklenmeci Narsisizm	Narsisizm_toplam
ÇÇT-fiziksel istismar	.094	.15*	.163*
ÇÇT-cinsel istismar	.162*	.077	.138*

* $p < .05$. ÇÇT: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 4'te gösterilen çoklu doğrusal regresyon analizine göre, kırılğan narsisizmi duygusal istismar, duygusal ihmal ve utanç değişkenlerinin yordadığı model anlamlıdır ($p=.001$). Bu yordayıcı ilişki örneklem %16'sı için geçerlidir. Değişken bazında bakıldığında tek başına duygusal istismar [$B=.811$, $p<.001$] ve utanç [$B=.327$, $p<.001$] kırılğan narsisizmi yordamaktadır. Diğer bir ifadeyle, duygusal istismar 1 birim arttığında kırılğan narsisizm ,81 birim artmakta; utanç 1 birim arttığında kırılğan narsisizm ,32 birim artmaktadır.

Tablo 4. Regresyon Analizi Sonuçları

	<i>B</i>	<i>Standart Hata</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>VIF</i>
(Sabit)	24.46	7.14		3.42	.001	
1. Duygusal istismar	.811	.15	.313	5.38	.000	1,539
2. Duygusal ihmal	.276	.292	.055	.947	.344	1,543
3. Utanç	.327	.052	.294	6.27	.000	1,003
R=0.406; R ² =0.165				F ₍₃₋₃₈₂₎ =25.017, $p<.00$		

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma narsisistik özellikler ile empati (bilişsel, duygusal), çocukluk çağı travmaları (fiziksel, duygusal, cinsel istismar, fiziksel, duygusal ihmal) ve utanç arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Bunun yanında Beş Faktörlü Narsisizm Ölçeği'nin kırılğan ve büyüklenmeci narsisizm alt ölçek puanları cinsiyete göre karşılaştırılmıştır.

Narsisistik özellikler cinsiyete göre karşılaştırıldığında, kırılğan narsisizm puan ortalaması kadınlarda daha fazla olsa da anlamlı bir fark görülmemiştir. Büyüklenmeci narsisizm ve toplam narsisizm puan ortalamaları erkeklerde kadınlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Erdoğan (2019, s. 58) yaptığı çalışmada aynı sonuca ulaşmıştır.

Literatüre bakıldığında genel olarak narsisizm ve büyüklenmeci narsisizmin erkeklerde daha fazla görüldüğü ifade edilmektedir. Bu durum, kadınlarda onlardan beklenen stereotipik cinsiyet rollerini ihlal etmemeye yönelik eğilimin daha fazla olmasıyla açıklanabilmektedir. Toplumsal açıdan kadınlardan ilişkilerde yumuşak başlı, şefkatli, sıcak, sempatik, duyarlı olmaları beklenmektedir. Ancak yönetici pozisyonlarında olan kadınların otokratik ve yönlendirici özelliklerini daha fazla kullanarak bu beklentileri karşılamadıkları belirtilmektedir (Tschanz vd, 1998, s. 869). Bu çalışmada da büyüklenmeci narsisizm puanlarının erkeklerde anlamlı düzeyde daha yüksek olmasının erkeklerin toplumsal yaşama katılma sürecinde hak iddia etme, liderlik, manipülatiflik gibi özellikler açısından cesaretlendirici yaklaşımlarla karşılaşmaları ile ilişkili olabileceği düşünülebilir.

Kırılğan ve büyüklenmeci narsisizm puanları ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkiye bakıldığında, kırılğan narsisizmin duygusal ve cinsel istismar ile pozitif, duygusal ihmal ile negatif yönde, büyüklenmeci narsisizmin fiziksel ihmal ve fiziksel istismar ile pozitif yönde ilişkili olduğu görülmektedir. Her ikisi de toplam ÇÇT ile pozitif yönde ilişkilidir. Ayrıca duygusal istismarın kırılğan narsisizmi yordadığı regresyon analizi sonucunda görülmüştür. Literatürdeki çeşitli araştırmalar bu sonuçları kısmen desteklemektedir. Huxley ve Bizumic (2017, s. 140) duygusal ihmal ve istismarın iki tür narsisizmi de yordadığını ifade etmektedir. Erdoğan (2019, s. 62) kırılğan narsisizmin duygusal istismar, duygusal ihmal, cinsel istismar ile pozitif yönde ilişkili olduğunu, büyüklenmeci narsisizmin çocukluk çağı travmaları ile ilişkili olmadığını belirtmiştir. Yayla (2020, s. 73) kırılğan narsisizmin duygusal istismar ve duygusal ihmal ile pozitif yönde ilişkili olduğunu aktarmaktadır. Kuramsal ve niceliksel araştırmalara dair literatür ile uyumayan bir bulgu, kırılğan narsisizm ile duygusal ihmalin negatif yönde ilişkili bulunması olmuştur. Korelasyonel bir ilişki olduğu için iki değişken arasındaki ilişkide farklı değişkenlerin de devreye girerek bu sonucu etkilemiş olabileceği düşünülebilir. Ayrıca regresyon analizinde duygusal ihmal tek başına kırılğan narsisizmi yordamıyor olsa da model anlamlıdır (bağımsız değişkenler: duygusal ihmal, duygusal istismar,

utanç). Modelin yordayıcılık durumuna pozitif yönde bir katkısının olduğu görölmektedir. Dikkat çeken bir diğeri bulgu, kırılğan narsisizm duygusal travmalarla ilişkiliyken, büyüklenmeci narsisizmin fiziksel travmalarla ilişkili olmasıdır. Bu sonuçta kırılğan narsisizmin duygusal olarak reddedilme, utanç kavramlarıyla, büyüklenmeci narsisizmin ise bir yanı fiziksel de olarak da algılanabilecek sömürme, fethetme, ilgi odağı olma, hak görerek kaynakları kendinde toplama çabası gibi kavramlarla alakalı olmasının etkili olabileceğı ve literatüre bu noktada katkıda bulunabileceğı düşünölebilir. Çalışmanın bu yöndeki hipotezi kısmen desteklenmiştir. Psikoterapi süreçlerinde kırılğan narsisistik özellikler ön plana çıktığında bireyin ebeveynleriyle olan ilişkisinde, sağlıklı bir iç içe geçmenin olmadığına ya da çok fazla iç içe geçmenin olduğuna dair yaşantıları duygusal travmalar kapsamında değerlendirmenin önemli olduğü düşünölmektedir (From ve Miller, 1992, s. 68; Salonia, 2013, 187).

Kırılğan ve büyüklenmeci narsisizmin empati ile ilişkisine bakıldığında, her ikisi de bilişsel ve duygusal empati ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. Bu sonuç çalışmanın ilgili hipotezi ile uyuşmamaktadır. Narsisizm ve empati arasındaki ilişkiye dair yapılan araştırmalarda da öz bildirime dayalı ölçümler ve davranışsal ölçümler arasında tutarsızlıklar bildirilmiştir (Ritter vd, 2011, s. 245; Urbonaviciute ve Hepper, 2020, s. 130). Kırılğan narsisizm ile bilişsel ve duygusal empati arasında pozitif yönde bir ilişki olması, bu bireylerin hayranlık ve onay arama ihtiyaçlarıyla bağlantılı olarak düşünölebilir. Hayranlık ve onay alma ihtiyaçları o kadar ön plandadır ki bunları karşılayabilmek için diğeriğerlerinin uygulanımlarına dikkat etmek, kişinin kendi diğeri ihtiyaçlarını askıya alması gerekmektedir (Miller, 2020, s. 45). Burgmer, Weiss, Ohmann (2019, s. 210) narsisizm ile empati ilişkisinde rekabet ve diğeriğeri duyulan güvensizlik, tehdit algısı gibi unsurların etkili olabileceğini belirtmektedir. Mevcut çalışmanın bulgularından olan büyüklenmeci narsisizm ile bilişsel ve duygusal empati arasındaki pozitif yönlü ilişkiye bakıldığında, kendini optimum düzeyde güvende hisseden büyüklenmeci narsisist bireyin çok sınırlı sayıda yakın ilişkide, belli bir düzeyde empati gösterebileceğı düşünölebilir ve literatüre bu noktada bir katkı sunulabilir. Ayrıca büyüklenmeci narsisist bireyin çevresini manipöle etmek amacıyla empati becerisini bilişsel olarak kullanabileceğı belirtilmektedir (Luchner ve Tantleff-Dunn, 2016, s. 606).

Kırılğan ve büyüklenmeci narsisizm ile utanç arasındaki ilişkiye bakıldığında, kırılğan narsisizmin utanç ile pozitif yönde, büyüklenmeci narsisizmin ise negatif yönde anlamlı ilişkili olduğü bulgusu elde edilmiştir. Ayrıca utanç regresyon analizinde tek başına kırılğan narsisizmi yordamaktadır. Bu bulgu oluşturulan hipotezi kısmen desteklemektedir. Literatürdeki verilerle karşılaştırıldığında tutarlılık görölmektedir (Gramzow ve Tangney, 1992, s. 370; Pincus vd., 2009, s. 365). Bilevicius vd. (2019, s. 117) ise hem kırılğan hem de büyüklenmeci narsisizmi utanç ile pozitif yönde ilişkili bulmuştur. Kırılğan narsisizmde utanç hasarlanmış bir öz güven ve bunun öfke şeklinde ifade edilmesi biçiminde görölürken, büyüklenmeci narsisizmde utancın kişi tarafından fark edilemeyecek düzeyde derine gömölmiş olabileceğı, bu sebeple öz bildirim ölçekleri ile ortaya çıkmasının güç olabileceğı düşünölebilir. Kuramsal açıklamalarda ifade edilen örtük utanç ve büyüklenmeci, kibirli davranışlar arasındaki ilişki dışarıya öfke, saldırganlık, savunmacılık şeklinde yansıyabilmektedir (Tracy ve Robins, 2006, s. 506). Utanç ile ilişkide narsisistik özelliklerin farklılaşabilmesi açısından literatüre katkıda bulunulabileceğı düşünölmektedir. Elde edilen yordayıcı ilişkiye yönelik bulgu doğrultusunda, kırılğan narsisistik özellikleri ön plana çıkan bireylerde psikoterapide utancın ele alınmasına özellikle önem gösterilmesi gerektiğı düşünölmektedir.

Bu çalışma kapsamında elde edilen sonuçlar hem çocukluk çağı travmaları hem de utanç ile ilişki açısından narsisizmin farklı yapılar gösterdiğini ortaya koyma konusunda önem taşımaktadır. Psikoterapi uygulamalarında kırılğan ve büyüklenmeci narsisizm özelliklerine yaklaşıırken farklı özellikleri ve görünümleri olduğuna dikkat çekmek, terapistlerin bakış açılarını esnek tutmalarına ve özellikle utancın işlevini göz önünde bulundurarak değerlendirme yapabilmelerine fayda sağlayacaktır. Çocukluk çağı travmaları açısından da kırılğan narsisizmin duygusal istismar ve ihmalle, büyüklenmeci narsisizmin ise fiziksel istismar ve ihmalle ilişkili bulunması dikkat çekicidir.

Araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bazı ölçeklerin uzun olması sebebiyle katılımcıların formları doldururken dikkatlerinin dağılmış olabileceğı düşünölmektedir. Ele alınan narsisizm, empati, çocukluk çağı travmaları ve utanç değişkenleri farklı ve olabilirse daha kısa ölçeklerle veri toplanarak değerlendirilebilir. Araştırma, örneklem grubunu oluşturan İstanbul ilinde bulunan devlet ve vakıf üniversitelerinden öğrenim gören lisans öğrencileri ile sınırlıdır. Ayrıca bu çalışma üniversite öğrencileriyle sınırlı olduğundan dolayı örneklemin niteliğı farklılaştırılarak diğeri yaş gruplarından ve farklı eğitim seviyelerinden örneklemeler kullanılarak değişkenlerin birbiriyle ilişkisi daha geniş çerçevede araştırılabilir. Ek olarak, farklı illerden ve bölgelerden veriler toplanabilir.

Etik Beyan

“Narsistik Özellikler ile Empati, Çocukluk Çağı Travmaları ve Utancın İlişkisi” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Gerekli etik kurul izinleri Okan Üniversitesi Etik Kurulu Onayı 23.12.2020 tarihli 23 numaralı karar sonucunda alınmıştır.

Kaynakça

- Akça, S. (2017). Kohut'un Kendilik Nesnesi İhtiyaçları Bağlamında Kırılgan Narsisizmin İncelenmesi: Bir Vaka Örneği. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 4(1), 1-13.
- American Professional Society Abuse Children (2011). *The APSAC handbook on child maltreatment*. J. E. Myers (Ed.), 3rd ed. Thousand Oaks: Sage.
- Bertele, N., Talmon, A. ve Gross, J. J. (2020). Childhood maltreatment and narcissism: the mediating role of dissociation. *Journal of Interpersonal Violence*. doi: 10.1177/0886260520984404.
- Bilevicius, E., Neufeld, D. C., Single, A., Foot, M., Ellery, M., Keough, M. T. ve Johnson, E. A. (2019). Vulnerable narcissism and addiction: The mediating role of shame. *Addictive behaviors*, 92, 115-121. doi: 10.1016/j.addbeh.2018.12.035.
- Burgmer, P., Weiss, A. ve Ohmann, K. (2019). I don't feel ya: How narcissism shapes empathy. *Self and Identity*, 20(2), 199-215. doi: 10.1080/15298868.2019.1645730
- Cain, N. M., Pincus, A. L. ve Ansell, E. B. (2008). Narcissism at the crossroads: phenotypic description of pathological narcissism across clinical theory, social/personality psychology, and psychiatric diagnosis. *Clinical Psychology Reviews*. 28(4), 638-656. doi: 10.1016/j.cpr.2007.09.006.
- Chukwuorji, J. C., Uzuegbu, C. N., Agbo, F., Ifegwazi, C. M. ve Ebulum, G. C. (2020). Different slopes for different folks: Gender moderates the relationship between empathy and narcissism. *Current Psychology*, 39, 1808-1818. doi: 10.1007/s12144-018-9881-z.
- Dickinson, K. A. ve Pincus, A. L. (2003). Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism. *Journal of Personality Disorders*, 17(3), 188-207. Erişim adresi: <http://sakkyndig.com/psikoloji/artvit/dickinson2003.pdf>
- Ekşi, F. (2016). The short form of the Five-Factor Narcissism Inventory: Psychometric equivalence of the Turkish version. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 16(4), 1081-1096. doi: 10.12738/estp.2016.4.0001
- Engyel, M., Urbán, R., Bandi, S. ve Nagy, L. (2020). Dimensionality of narcissism: a Bifactorial model of the Narcissistic Personality Inventory using single-stimulus response formats. *Current Psychology*. doi: 10.1007/s12144-020-00971-2
- Erdoğan, B. (2019). *Yetişkin bireylerde narsisizm, çocukluk çağı ruhsal travmaları ve ilişki doyumu ile cinsel tutum ve davranışların incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi.
- Freis, S. D., Brown, A. A., Carroll, P. J. ve Arkin, R. M. (2015). Shame, rage, And Unsuccessful Motivated Reasoning in Vulnerable Narcissism. *Journal of Social Clinical Psychology*. 34(10):877-95. Erişim adresi: <https://lima.osu.edu/assets/lima/uploads/Departments/Psychology/pCarroll/Freis,%20Brown,%20Carroll,%20Arkin-SCP.pdf>
- From, I. ve Miller, M. V. (1992). *Introduction to gestalt therapy: Excitement and growth in the human personality*. New York: The Gestalt Journal Press.
- Glover, N., Miller, J. D., Lynam, D. R., Crego, C. ve Widiger, T. A. (2012). The Five-Factor Narcissism Inventory: A five-factor measure of narcissistic personality traits. *Journal of Personality Assessment*, 94(5), 500-512. doi: 10.1080/00223891.2012.670680
- Gramzow, R. ve Tangney, J. P. (1992). Proneness to Shame and the Narcissistic Personality. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18, 369-376. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/profile/June-Tangney/publication/247746436_Proneness_to_Shame_and_the_Narcissistic_Personality/links/57434dfa08ae298602f0ed2d/Proneness-to-Shame-and-the-Narcissistic-Personality.pdf
- Heiserman, A. ve Cook, H. (1998). Narcissism, affect, and gender: An empirical examination of Kernberg's and Kohut's theories of narcissism. *Psychoanalytic Psychology*, 15(1), 74. Erişim adresi: <http://www.sakkyndig.com/psikoloji/artvit/heiserman1998.pdf>
- Huxley, E. ve Bizumic, B. (2017). Parental invalidation and the development of narcissism. *Journal of Psychology*, 151, 130-147. doi: 10.1080/00223980.2016.1248807
- Keene, A. C. ve Epps, J. (2016). Childhood physical abuse and aggression: Shame and narcissistic vulnerability. *Child abuse & neglect*, 51, 276-283. doi: 10.1016/j.chiabu.2015.09.012
- Kernberg, O.P. (1975). *Sınır Durumlar ve Patolojik Narsisizm*. (Çev. Mustafa Atakay). İstanbul: Metis Yayınları.
- Kına, B. (2021). *Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantıları ile Kırılgan Narsizm Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Haliç Üniversitesi.
- Kim, H.Y. (2013). Statistical notes for clinical researchers: assessing normal distribution using skewness and kurtosis. *Restorative dentistry & endodontics*, 38(1), 52. doi: 10.5395/rde.2013.38.1.52

- Levine, A. B. ve Faust, J. (2013). A psychodynamic approach to the diagnosis and treatment of closet narcissism. *Clinical Case Studies*, 12(3), 199-212. doi: 10.1177/1534650113475475
- Luchner, A. F. ve Tantleff-Dunn, S. (2016). Dysfunctional empathy in vulnerable narcissism. *North American Journal of Psychology*, 18(3), 597-610. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/profile/Andrew-Luchner/publication/310503269_Dysfunctional_Empathy_in_Vulnerable_Narcissism/links/58306be408ae102f0731c7ea/Dysfunctional-Empathy-in-Vulnerable-Narcissism.pdf
- Miller, A. (2020). *Yetenekli çocuğın dramı* (Çev: E. Avşar). İstanbul: Profil Kitap.
- McGregor, I., Nail, P. R., Marigold, D. C. ve Kang, S. J. (2001). Defensive pride and consensus: strength in imaginary numbers. *Journal of Personality and Social Psychology*, 89(6), 978. doi: 10.1037/0022-3514.89.6.978
- McWilliams, N. (2013). *Psikanalitik tanı. Klinik süreç içinde kişilik yapısını anlamak* (Çev: E. Kalem). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Morrison, A. P. (1983). Shame, ideal self, and narcissism. *Contemporary Psychoanalysis*, 19(2), 295-318. doi: 10.1080/00107530.1983.10746610
- Nguyen, K. T. ve Shaw, L. (2020). The aetiology of non-clinical narcissism: Clarifying the role of adverse childhood experiences and parental overvaluation. *Personality and Individual Differences*, 154. doi: 10.1016/j.paid.2019.109615
- Pincus, A. L., Ansell, E. B., Pimentel, C. A., Cain, N. M., Wright, A. G. ve Levy, K. N. (2009). Initial construction and validation of the Pathological Narcissism Inventory. *Psychological Assessment*, 21(3), 365. Erişim adresi: <http://www.sakkyndig.com/psykologi/artvit/pincus2009.pdf>
- Raskin, R. ve Terry, H. (1988). A principal-components analysis of the Narcissistic Personality Inventory and further evidence of its construct validity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(5), 890. Erişim adresi: <https://sys.re/files/docs/psychology/raskin.pdf>
- Richman, J. A. ve Flaherty, J. A. (1990). Gender differences in medical student distress: contributions of prior socialization and current role-related stress. *Social Science & Medicine*, 30(7), 777-787. doi: 10.1016/0277-9536(90)90201-3
- Ritter, K., Dziobek, I., Preißler, S., Rüter, A., Vater, A., Fydrich, T. ve Roepke, S. (2011). Lack of empathy in patients with narcissistic personality disorder. *Psychiatry Research*, 187(1- 2), 241-247. doi: 10.1016/j.psychres.2010.09.013
- Ryan, K.M., Weikel, K. ve Sprechini, G. (2008). Gender Differences in Narcissism and Courtship Violence in Dating Couples. *Sex Roles* 58, 802-813. doi: 10.1007/s11199-008-9403-9
- Salonia, G. (2013). *From the Greatness of the Image to the Fullness of Contact. Thoughts on Gestalt Therapy and Narcissistic Experience*. Ed. G. Francesetti, M. Gecele, J. Roubal. Gestalt Theory in Clinical Practice. Siracusa: Istituto di Gestalt HCC Italy.
- Savaşır, I. ve Şahin, N. (1997). *Bilişsel-davranışçı terapilerde değerlendirme: Sık kullanılan ölçekler*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Stone, B. M. ve Bartholomay, E. M. (2020). A two-factor structure of the hypersensitive narcissism scale describes gender-dependent manifestations of covert narcissism. *Current Psychology*, 1-12. doi: 10.1007/s12144-020-01088-2
- Şar, V., Öztürk, E. ve İkikardeş, E. (2012). Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe Uyarlamasının Geçerlilik ve Güvenilirliği. *Türkiye Klinikleri, Tıp Bilimleri Dergisi*, 32(4), 1054. doi: 10.5336/medsci.2011-26947
- Schie, C. C., Jarman, H. L., Reis, S. ve Grenyer, B. F. (2021). Narcissistic traits in young people and how experiencing shame relates to current attachment challenges. *BMC psychiatry*, 21(1), 1-10. doi: 10.1186/s12888-021-03249-4
- Simmons, C. A., Lehmann, P., Cobb, N. ve Fowler, C. R. (2005). Personality profiles of women and men arrested for domestic violence: An analysis of similarities and differences. *Journal of Offender Rehabilitation*, 41, 63-81. doi: 10.1300/J076v41n04_03
- Sivanathan, D., Bizumic, B., Rieger, E. ve Huxley, E. (2019). Vulnerable narcissism as a mediator of the relationship between perceived parental invalidation and eating disorder pathology. *Eating and Weight Disorders-Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 24(6), 1071-1077. doi: 10.1007/s40519-019-00647-2
- Symington, N. (2012). *The Psychology of the Person*. Routledge: NY, 1st ed.
- Tschanz, B.T., Morf, C.C. ve Turner, C.W. (1998). Gender differences in the structure of narcissism: a multi-sample analysis of the Narcissistic Personality Inventory. *Sex Roles*, 38, 863-870. Erişim adresi: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1023/A:1018833400411.pdf>
- Topçu, Ç., Erdur-Baker, Ö. ve Çapa-Aydın, Y. (2010). Temel Empati Ölçeği Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal*, 4(34), 174-182. Erişim adresi: <https://eds.p.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=a701e6ec-b4d5-4b67-853f-d5953951369d%40redis>
- Tracy, J. L., Cheng, J. T., Martens, J. P. ve Robins, R. W. (2011). *The emotional dynamics of narcissism*. The handbook of narcissism and narcissistic personality disorder, 330-343.
- Tracy, J. L. ve Robins, R. W. (2006). The psychological structure of pride: a tale of two facets. *Journal of personality and social psychology*, 92(3), 506. doi: 10.1037/0022-3514.92.3.506
- Urbonavičiute, G. ve Hepper, E. G. (2020). When is narcissism associated with low empathy? A meta-analytic review. *Journal of Research in Personality*, 89, 104-136. doi: 10.1016/j.jrp.2020.104036

- Webster, G. D. ve Kirkpatrick, L. A. (2006). Behavioral and self-reported aggression as a function of domain-specific self-esteem. *Aggressive Behavior: Official Journal of the International Society for Research on Aggression*, 32(1), 17-27. doi: 10.1002/ab.20102
- Yayla, E. (2020). *The relationship of narcissism with emotional childhood trauma and separation-individuation and the mediating role of mentalization* (Yüksek Lisans Tezi), Bilgi Üniversitesi.
- Yılmaz, H. (2020). Empati ile narsizm arasındaki ilişkide bencilliğin aracı rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 37-60. doi: 10.9779/pauefd.526742
- Young, J. E., Klosko, J. S. ve Weishaar, M. E. (2009). *Şema terapi*. İstanbul: Litera Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Narcissistic traits can be thought of as a broad umbrella that contains many different personality traits. This concept is defined as Narcissistic Personality Disorder in DSM-V (APA, 2013) with the fantasy of superiority, lack of empathy, exploitation of others, self-focus, grandiosity, seeking approval and appreciation, exhibitionism, and suspiciousness in relationships. These features seem to indicate grandiose narcissism. Many researchers state that this diagnosis has another appearance, called fragile narcissism, apart from grandiose narcissism (Levine & Faust, 2013, p. 210). Fragile narcissism is characterized by fragility, low self-esteem, negative affect, dependence on others, and unwillingness to work. In addition, experiencing intense emotions and emotional fragility, being alert to protect oneself from others perceived as a threat, a sense of rightness, social withdrawal to avoid disappointment and shame, and a distant and cold appearance are stated as other features of fragile narcissism. It is reported that the differences with grandiose narcissism are the presence of empathy, submission, the tendency to idealize, and envy (Dickinson & Pincus, 2003, p. 200). Although different features come to the fore more in these two types of narcissism, in practice, both have common features of grandiosity and righteousness. It is stated that despite their different appearances, they can be thought of as two sides of a coin (Akça, 2017, p. 10). It is argued that there is a shy and fragile side in every grandiose narcissistic individual, and feelings of righteousness and grandiosity in every fragile and self-critical narcissistic individual (McWilliams, 2013; cited in Akça, 2017, p. 12). In studies on narcissism, it is stated that negative childhood experiences, empathy, and shame are associated with narcissistic characteristics. In the relationship between shame and narcissism, it is stated that shame, a basic emotion of fragile narcissism, is associated with denial of shame in its relationship with grandiose narcissism, and individuals may also feel shame because they have grandiose fantasies (Cain et al., 2008). Embarrassment can be experienced when a person receives feedback that he or she feels s/he does not deserve, on the other hand, it is stated that when the person receives positive feedback if this situation is not compatible with his/her perception, it may be associated with shame (Freis, Brown, Carroll, Arkin, 2015, p. 890). There are studies on the relationship between narcissistic traits and childhood traumas. It is stated that an environment where the parents ignore the child, react negatively to the child's communication, and where the child is not calmed, namely emotional neglect and abuse, predicts both fragile and grandiose narcissism (Huxley & Bizumic, 2017, p. 139). Sivanathan, Bizumic, Rieger, and Huxley (2019, p. 1075) also obtained a similar result; an environment in which both parents ignore the child predicts fragile narcissism. According to the research conducted by Nguyen and Shaw (2020, p. 154), there is a positive and significant relationship between childhood traumas and fragile narcissism. In addition, childhood traumas have a predictive effect on fragile narcissism and explain 5% of the variance. Bertele, Talmon, and Gross (2020, p. 17) state that childhood traumas are positively and significantly related to both fragile and grandiose narcissism. In addition, it is stated that dissociation has a mediating role in the relationship between childhood and fragile and grandiose narcissism. In the literature study, it is seen that narcissistic features are separately related to empathy, shame, and childhood traumas. However, no studies were found in which the mentioned variables were examined together. In light of the information given in the literature, this study aims to reveal the relationship between narcissistic traits and empathy, childhood traumas, and shame. Grandiose and fragile narcissistic features have different appearances, and it is thought that revealing the relationship of these features with empathy, childhood traumas and shame is important in terms of handling these features and guiding approaches in psychotherapy. When the relationship between fragile and grandiose narcissism scores and childhood traumas is examined, it is seen that fragile narcissism is positively associated with emotional and sexual abuse, negatively associated with emotional neglect, and grandiose narcissism is positively associated with physical neglect and physical abuse. Both are positively associated with childhood traumas in terms of total points. In addition, it was seen as a result of regression analysis that emotional abuse predicted fragile narcissism. Looking at the relationship between fragile and

grandiose narcissism with empathy, both were found to be positively related to cognitive and emotional empathy. This result is inconsistent with the related hypothesis of the study. Studies on the relationship between narcissism and empathy have also reported inconsistencies between self-report measures and behavioral measures (Ritter et al, 2011, p. 245; Urbonaviciute & Hepper, 2020, p. 130). The positive relationship between fragile narcissism and cognitive and emotional empathy can be thought of as related to the admiration and approval-seeking needs of these individuals. Admiration and approval needs are so prominent that to meet them, one has to pay attention to the feelings of others and suspend one's own other needs (Miller, 2020, p. 45). When looking at the relationship between fragile and grandiose narcissism and shame, it was found that fragile narcissism was positively related to shame, and grandiose narcissism was negatively related. In addition, shame alone predicted fragile narcissism in the regression analysis. This finding partially supports the hypothesis. The results obtained within the scope of this study are important in revealing that narcissism shows different structures in terms of both childhood traumas and the relationship with shame. Pointing out that there are different features and appearances while approaching the features of fragile and grandiose narcissism in psychotherapy practices will help therapists to keep their perspectives flexible and to evaluate especially by considering the function of shame. In terms of childhood traumas, it is noteworthy that fragile narcissism is associated with emotional abuse and neglect, and grandiose narcissism is associated with physical abuse and neglect.